

exclòs per *AlcM*), sinó que solament *arriero* és mot del castellà normal i clàssic, i únic usat, que sapiguem, a Espanya: val a dir que en el castellà d'Amèrica no sols és de pertot sinó que ja s'hi documenta des de 1540 i figura ja en algun historiador d'Índies molt clàssic com Díaz del Castillo (*DCEC*, 278b35-43 i nota 6). De tota manera també és concebible, encara que menys fàcil i poc habitual, una derivació directa de *arriera* o *arriet*, *-ot*, des d'*arri*, cf. el basc-francès *barrikerria* «chose désagréable, offensante, dite en mauvais part» (format directament sobre el basc-francès *harri* 'arri') segons el testimoni d'un observador del llenguatge tan conservador i autèntic com el Cap. Duvoisin (en el seu glossari i en *Azkue*); i cf. també *arriada* 'bestiesa', usat a Migjorn de Mall.; *arriàlter* (*Damen*, cf. *AlcM*) per joc de mots d'escolar deformant el ll. escolàstic *realiter* 'realment'.

Cfr.: *Arrius* (*AlcM*).

¹ I amb *h* aspirada es pronuncia avui *harri* o *barre* a la prov. de Cadis (Giese, *BbZRPb*. LXXXIX, 120n., i *jarre* en el malagueny González Ávila, S. XVIII, *BbZRPb*. LXXII, 227). — ² Rigutini-Fanfani; gran extensió dialectal, fins a l'Adriàtic: Servigliano (Marques) «trucci, *arri*, esclamazione per eccitare il ciuco», *ARom*. XIII, 270. — ³ «Cri pour exciter les ânes et les mulets, avec l'accent tonique sur l'*a*», *Nouvelle Prose d'Almanach*, 1927, p. 226. — ⁴ Amb *e* en els parlars valencians i amb accepcions tendint a ampliar l'abast del sentit: «ale! estem *arran*, Torívia; doneu-m'o tot --- munteu per la saga, *arre*, capitana!», *Canyissaes*, 98; «el 'magaren en aquella cova però el mateix guarda l'*arreyá*: 'dóna't vent!», 'l'engegà, el féu marxar', Tavernes de Valldigna, 1962; «clavar, esclafir: 'd'aquell penyó en diuen Recingle-Trons perquè els vents hi *arreen* esclafits», Tormos, 1963. També en parlars del Nord català tenim ampliació de sentit en diverses direccions: 'escriu el bestiar per fer-lo venir o fer-lo moure' entre els pastors rossellonesos: «si, per ventura, / ne troba algun de fretura, / ell se posa a *arrià'l*, / com si volgués li donar sab», P Vidal, *La Vida del Pastor*, p. 18; *arriar-se* 'posar-se a rajar el grau de l'estany amb fluïdesa' (el que en el delta del Llobregat en diuen *aviar-se*): «a l'Estany-Robert és cixut, si bé hi ha algun rec mig sec, però alguna vegada *s'arria* el rec», Fortià d'Empordà, 1958; i en el llenguatge murriesc 'pagar, amollar': «com que no l'abillen, li fan *arriar* a la xicotina alguna andola per comprar truan ('tabac')», així escrivia PCoromines a Massó i Torrents que parlaven els «barandes» de Montjuïc (15-II-1897). — ⁵ Amb *h* és també la grafia de la prínceps del *Qui-xot*: «Llegó Sancho a su amo marchito y desmayado, tanto, que no podía *barrear* a su jumento», I, xviii (*CIC*. II, 71). — ⁶ És un error d'*AlcM* posar a l'article *arriot* 'ase' un hapax *arriot* 'burla, gatzara' que troba en una obra de Pous i Pagès, i a base d'això dir que el mot balear *arriot* es pronuncia tal o tal en els dialectes oriental, rossellonès i occidental on no ha existit mai en absolut. En el

llibre de Pous es tracta d'una variant (ben poc coneguda i sense comprovar) del ben conegut *riota*, derivat de *riure* i sense relació amb això.

Arriada, *arriaire*, *arriar* 'fer caminar', V. *arri Arriat* (peça de l'espasa), V. *DCEC* (I, 282b2) (*arriaz*) *Arriata*, sense relació amb *arriar*, V. *DCEC* I, 313b 13-20 (*atar*) *Arriaus*, V. *arri*, cpts. *Arribada*, *arribadis*, *arribador*, *arribant*, *arribar*, V. *riba Arribisme*, *arribista*, V. *arribar* (RIBA) *arribolada*, *arribolot*, V. *esvalot* (encreuat amb *revolada*) *Arriboràs*, V. *borràs* (BÒRAX)

ARRIDAR: «Patrò, *arrida* la vela tant com vulguis, però deixa-li pendre vent, que prou curta heu deixat la verga», 1926, PCoromines i *DAlc*, V. *DCEC* I, 282b34-53.

Arriejar, V. *arrienc*, *arrier*, *arriera*, *arriet*, V. *arri Arrifalles*, alteració o confusió de ALIFARA *Arriafoll*, *arriafollar*, V. *refoll* (FOLLAR) *Arriagolar* (cf. s. v. *arritjol*, però així no deu ser mala grafia per *arritjolar*), V. *rigol*

ARRIMAR, 'posar una cosa tocant a una altra', origen incert: és un mot comú i propi de les tres llengües romàniques de la Península, i no prové del Nord —del francès o del germànic— com han afirmat: com que en el S. XIII significa en castellà 'repenjar o fer descansar una construcció en una altra', en català i portuguès això i 'adaptar-se, atènyer-se (a alguna cosa)', i també 'fer rimar, posar en rima', des del S. XIII o el xv, potser és derivat de *rims* o *rima* 'igualtat de terminacions en el vers', des d'on *arriamar* 'igualar o adaptar la construcció, les idees, etc.' i després el sentit modern; el cast. i port. *arrumar* o *arrumbar* 'estibar la càrrega', que no apareixen fins molt més tard, són un terme d'origen independent (encara que després el cast. *arriamar* s'hi vagi confondre, però només parcialment, i mai en català), pres del fr. *arrumer* id., derivat del germ. RŪM 'espai' (angl. *room*, al. *raum*); cf. RUMB. □ 1.ª doc.: S. XIII.

Ja en la *Cròn.* de Jaume I: «E si havia colp mortal, e negun seu parent hi fos de prop, ni negun hom de la ost, que l'acostàs a una part o a algun logar en què s'*arriamàs*» (129). També apareix en altres textos dels Ss. XIII i XIV, espt. *arriat* amb el matís de 'acostat íntimament a la cara vertical d'una construcció (paret, costat d'un altar, etc.): «la creu stava *arriamada* a la paret», «lo standart *arriat* al altar» en obres de St. Pere Pasqual i de Pere el Cerimoniós. En Ausiàs el tenim assegurat en temps present per la rima: «--- estima / felicitat per propi nom li'n sobra / e fa que nós prop lo cel nos *arriamàs*, doncs de nou 'ens atansa íntimament' (CXII, 58, veg. les eds. Bohigas i Pagès).

També en castellà el trobem des del S. XIII, en *Calila e Dimna* i en el *San Millán* de Berceo. I en portuguès és ja dels clàssics més antics. Des del principi en totes tres llengües apareix amb el sentit mo-